

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱԾԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԴՈԿՏ. Է. Կ. ԲԼԵՅԿԸ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Փետրվարի 1—4 օրերին պաշտոնական այցով Մայր Աթոռում էր գտնվում Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի ընդհանուր քարտուղար **դոկտ. Էժեն Կարսոն Բլեյկը**։

Մեծարգո հյուրին ողջեցում էին ուս պրավոսլավ եկեղեցու կողմից հայր **Կիրիլ վարդապետը** և **Սերգեյ Գորդենը**՝ որպես թարգման։

Դոկտ. Է. Կ. Բլեյկի պաշտոնական այս երկրորդ այցելությունն էր Մայր Աթոռ։

Փետրվարի 1-ին, երեքշաբթի օրը, ժամը 17-ին, հանուն Հայոց Հայրապետի, Երևանի օդանավակայանում Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի հարգարժան ընդհանուր քարտուղարին և նրան ընկերակցող հյուրերին դիմավորում և բարի գալուստ են մատչում **տ. Հուսիկ եպս. Սանթրոյանը, տ. Գևորգ վրդ. Սերայդարյանը, դիվանապետ Հ. Առաքելյանը, Մայր Աթոռի միջեկեղեցական հարաբերությունների ընդհանուր քարտուղար Պ. Շահրազյանը** և **Հակոբ սրկ. Գյուկչյանը**։

Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի ընդհանուր քարտուղար **դոկտ. Է. Կ. Բլեյկին** և նրան ողջեցող հարգելի հյուրերին դիմավորելու համար Երևանի օդանավակայան էր եկել նաև ՀՍՍՀ Միմիստրների սովետին առընթեր հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահի տեղակալ **Սուրեն Հովհաննիսյանը**։

Ողջույնի և բարի գալստյան խոսքերից հետո հյուրերը մեքենաներով առաջնորդվում են Մայր Աթոռ։

Ժամը 18-ին Վեհաքառնում հարգելի հյուրերին ջերմորեն ընդունում և քարի գալուստ է մատուցում Ամենայն Հայոց Հայրապետը:

Ավելի ուշ Վեհաքառնում Հայոց Հայրապետի և դոկտ. Է. Կ. Բլեյկի միջև մտերմիկ մթնոլորտում տեղի է ունենում առաջին գրույցը, էկումենիկ շարժման և հայ եկեղեցու վերաբերյալ մի շարք հարցերի շուրջ:

Երեկոյան՝ ընթրիքից հետո, դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը և հարգելի հյուրերը առաջնորդվում են Երևան, «Արմենիա» հյուրանոց, իրենց հասկացված մասնավոր հարկաբաժինները:

ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Փետրվարի 2-ին, չորեքշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 11-ին, **դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը** և հյուրերը այցելում են Երևանի ա. Մեսրոպ Մաշտոցի անվան ձեռագրաց պետական Մատենադարան, ուր նրանց ընդունում է Մատենադարանի տնօրեն պրոֆ. Լևոն Խաչիկյանը ու համգամանորեն ծանոթացնում հայ մշակույթի անկրկնելի գանձերի հետ, որոնք ջերմ գուրգուրանքով պահպանվում են գիտա-հետազոտական այդ ինստիտուտում՝ մատչելի դառնալով նաև հայ և օտար գիտնականների ուսումնասիրությունների համար:

Հարգելի հյուրերը մեծ հետաքրքրությամբ են դիտում Մատենադարանի բուցահանդեսի մեծ դահլիճի՝ հայ մանրանկարչության հնագույն և սքանչելի նմուշները և հրաժեշտ են առնում անմոռանալի տպավորություններով:

Ժամը 12-ին դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը և հյուրերը այցելում են Երևանի առաջնորդանիստ ա. Սարգիս եկեղեցի, ուր նրանց դիմավորում և ողջունում է Արարատյան թեմի առաջնորդական փոխանորդ **տ. Վահան եպս. Տերյանը**՝ շրջապատված քահանայից դասով, թեմական, եկեղեցական խորհուրդների սանդամներով:

Ս. Սարգիս եկեղեցին շուրջ մեկ տարի է, ինչ հիմնական վերանորոգության մեջ է: Բարձրաստիճան հյուրը և նրան ընկերակցող անձինք ծանոթանում են նաև կատարվող շինարարական և վերանորոգչական աշխատանքներին:

Ժամը 13-ին հարգելի հյուրերը այցելում են Ծիծեռնակաբերդ, հայ մահատակաց հուշարձան, և մի պահ իրենց գլուխներն են խոնարհում հայ հավատքի և հայրենիքի անձնուրաց մահատակների խնկելի հիշատակի առաջ:

Ավելի ուշ մեծարգո հյուրերը այցելում են Էրեբունի թանգարան և ժամը 14-ին մեկնում Օջական՝ ա. Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցի, իրենց հարգանքի տուրքը մատուցելու Մեծ վարդապետի անմահ հիշատակին:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱԾԿԵՐՈՒՅԹ

Ժամը 15-ին Վեհաքառնում, ի պատիվ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի ընդհանուր քարտուղար դոկտ. Է. Կ. Բլեյկի և նրան ուղեկցող անձանց, տրվում է պաշտոնական ճաշկերույթ:

Սեղանը օրհնում է Հայոց Հայրապետը: Նորին Սրբության կողքին տեղ են գրավում **դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը**, ՀՍՍՀ Միմիստրների սովետին առընթեր հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ **Ս. Գասպարյանը**, տեղակալ **Ս. Հովհաննիսյանը**, տ. Հուսիկ և տ. Վահան եպիսկոպոսները, հայր Կիրիլը, Սերգեյ Գորդենը, Գերագույն հոգևոր խորհրդի անդամ պրոֆ. Ս. Մելիքսեթյանը, Երևանի հայ ավետարանական համայնքի վերապատվելի **Սարգիս Կոնստյանը**, Մխիթարյան հայր Եփրեմ վրդ. Տեր-Ղազարյանը, տ. Գևորգ, տ.

Աղան վարդապետները, դիվանապետ Հ. Առաքելյանը, «Էջմիածին» ամսագրի խմբագիր Ս. Հատիտյանը, միջեկեղեցական հարաբերությունների ընդհանուր քարտուղար Պ. Ծահբազյանը և այլ հրավիրյալներ:

Ճաշկերույթի ժամանակ ողջույնի և բարի գալստյան ճառեր են արտասանում Վեհափառ Հայրապետը, ՀՍՍՀ Մինիստրների սովետին առընթեր հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ Ս. Գասպարյանը և տ. Հուսիկ եպիսկոպոսը՝ վեր հանելով նաև Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կատարած մեծ գործը եկեղեցիների միջև համագործակցություն ստեղծելու, աշխարհի խաղաղության և ժողովուրդների համագործակցության ճանապարհի վրա:

Պաշտոնական սույն ճաշկերույթի ժամանակ, որը վերածվում է քրիստոնեական սիրո ճաշի, դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը երախտագիտության խոսք է ասում Հայոց Հայրապետին՝ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի առաքելության մասին Նորին Սրբության բարեմաղթությունների համար, ինչպես նաև իր և իրեն ընկերակցող ոռու պրավոսլավ եկեղեցու ներկայացուցիչների անունից շնորհակալություն է հայտնում թե՛ Հայոց Հայրապետին և թե՛ պրն. Սարգիս Գասպարյանին՝ ջերմ դիմավորության և հյուրասիրության համար:

Պաշտոնական ճաշկերույթից հետո Հայոց Հայրապետն ու դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը երկրորդ անգամ մասնավոր գրույց են ունենում, ջերմ մթնոլորտում:

ԷԿՈՒՄԵՆԻԿ ԱՂՈԹՔ ԵՎ ՀՈԳԵՎՈՐ ՀԱՄԵՐԳ ՄԱՅՐ ՏԱԾԱՐՈՒՄ

Ժամը 18-ին Մայր տաճարում տեղի է ունենում համատեղ Էկումենիկ աղոթք, Հայոց Հայրապետի նախագահությամբ:

Նորին Սրբությունը և դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը զանգերի հնչյունների ներքո հանդիսավորապես և եկեղեցական թափոքով առաջնորդվում են Մայր տաճար, ուր պաշտվում է երեկոյան ժամերգություն՝ մասնակցությամբ Մայր Աթոռի ողջ միաբանության, հոգևոր ճեմարանի ուսանողության:

Սրբազան արարողությանը ներկա են նաև Գերագույն հոգևոր խորհրդի անդամները, մայրավանքի ողջ պաշտոններությունը, հոգևոր ճեմարանի դասախոսական կազմը, Մայր Աթոռին առընթեր ճարտարապետական հանձնաժողովի անդամները և հավատացյալների բազմություն:

Երեկոյան ժամերգությանը կցվում է նաև «Խաղաղական»-ի «Փառք Քեզ, Տէր Աստուած մեր» մատթանքը: «Եկեղեցին մի անձն եղած» աղոթում է աշխարհի խաղաղության և ազգերի եղբայրության համար: Տաճարում ներկա գտնվող հավատացյալների բազմությունը իր սրտաբույս «ամեն»-ներով մասնակցում է այդ սքանչելի խաղաղության մատթանքի սրտառու աղերսանքներին, որպեսզի գիշերվա արհավիրքը խաղաղությամբ անցնի և դարձյալ ծագի «Առաւօտ լուսոյ»-ն, «Արեգակն Արդար» ողջ երկրի վրա:

Խաղաղության հոգեզմայլ այս մատթանքի վեհ ազդեցության ներքո և երեկոյան ժամերգության համատեղ Էկումենիկ ոգուց առաջնորդված, նույն մատթանքից իր սքանչելի քարոզի բնաբանն է ընտրել Հայոց Հայրապետը, բնաբան, որը խտացում է համամարդկային դարավոր խաղաղության ձրգտումի և արտահայտությունը քրիստոնեական եղբայրության. «Տէր Աստուած մեր, Դո՛ւ պահեա գեղբայրութիւնս մեր ամբողջ և անխոռվ ի կամս ողորմութեան քո»:

Հայրապետական հոգեշունչ քարոզը իր հոգևոր ապրումի գերագույն պահին հնչում է Մայր տաճարի կամարների տակ, մանավանդ ա՛յդ երեկո,

որպես քրիստոնեական սիրո, եղբայրության և տիեզերական խաղաղության սրբազան հիմնը, ի ներկայության ընդհանուր քարտուղարի Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի, խորհուրդ, որի շուրջ համախմբվել են ի Քրիստոս ավելի քան 250 քրիստոնեական եկեղեցիներ և այլ համայնքներ:

Խաղաղության, սիրո այս քարոզից հետո Հայոց Հայրապետը ողջունում է հայ քրիստոնեական հավատքի այս հնադարյան կենտրոնի սուրբ Սեդակի առաջ՝ ներկայությունը Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի ընդհանուր քարտուղար դոկտ. Բելլիի, քարեմաղթություններ կատարելով մեր ժամանակները հատկանշող եկեղեցական էկումենիկ շարժման ապագա է՛լ ավելի զարգացման և հաջողության համար, Քրիստոսի եկեղեցու համագործակցության ամրապնդման ճանապարհի վրա:

Սրբազան արարողության և հայրապետական քարոզի ավարտից հետո Մայր տաճարում տեղի է ունենում հոգևոր համերգ, Մայր տաճարի երգչախմբի կատարմամբ՝ հոգելից ղեկավարությամբ պրմ. **Խորեն Մելխանեջյանի**:

Համերգի սկզբին Մայր տաճարի երգեհոնահար Լևոն Աբրահամյանը հանդիսավորությամբ կատարում է «Խորհուրդ խորին»-ը երգեհոնի վրա: Ապա Մայր տաճարի երգչախումբը քացառիկ հաջողությամբ կատարում է Կոմիտաս վարդապետի «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ», Մ. Եկմայանի «Քրիստոս պատարագեալ», Հենդելի «Ալելուիա»-ն («Մեսիա» օրատորիայից), Դիմիտրի Բորտնիանսկու կոմպոզիցիոն № 15, Անտուան Շորփոնթեի «Լա ուրաստե դոմինիում», Չայկովսկու «Գոսպոդի պոմիլոյ», Ս. Բախի № 142 կանտատից, «Քրիսմա» օրհներգությունը և «Գլորիա ալելուիա»-ն:

Երգչախմբի մեներգիչ **Մարիա Գեղունի Պոզապայանը** հանդես է գալիս «Խնկի ծառի նման ես» և «Հաւուն, հաւուն» տաղերի գեղեցիկ կատարումով:

Մայր տաճարում համատեղ էկումենիկ աղոթքը և հոգևոր համերգը ավարտվում է Մ. Եկմայանի դաշնավորած «Հայր մեր»-ով, որը կատարում է երգչախումբը, և հայրապետական «Պահպանիչ»-ով:

ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ Ս. ԳԵՂԱՐԴ, ԳԱՌՆԻ

Փետրվարի 8-ին, հինգշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 11-ին դոկտ. **Է. Կ. Բելլի** և հարգելի հյուրերը այցելում են ս. Գեղարդի վանք:

Պատմական վանքի դարպասի առաջ մեծարգո հյուրերին դիմավորում և ողջունում են վանական միաբանության անդամները և առաջնորդում եկեղեցի: Տ. Աբրահամ քհն. Մարգարյանը հյուրերին հանգամանորեն ծանոթացնում է ս. Գեղարդի վանքի պատմության ու վանական կառույցների ճարտարապետական առանձնահատկություններին՝ վեր հանելով մասն ապամական այս վանքի կատարած հոգևոր-մշակութային մեծ դերը:

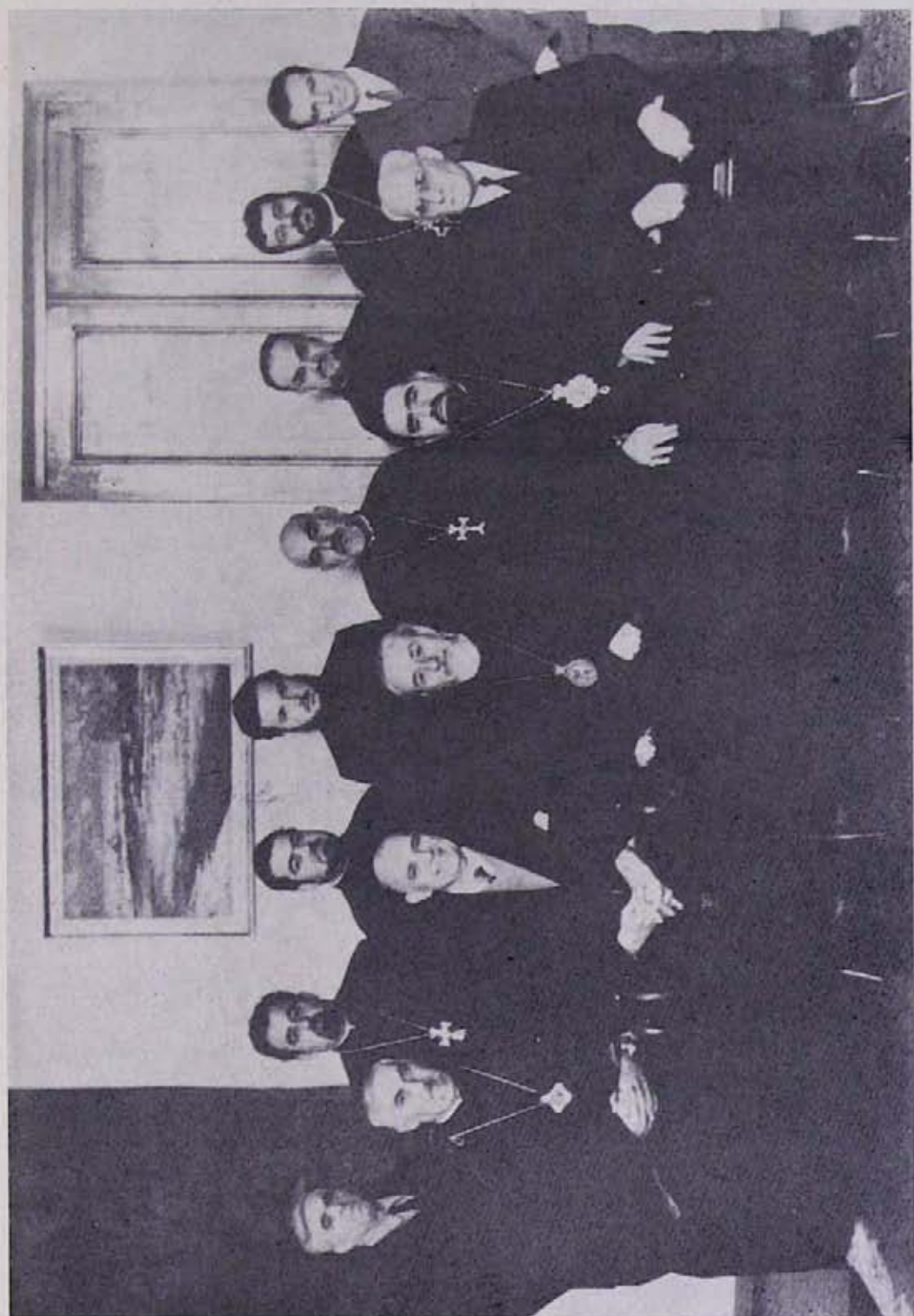
Այնուհետև հյուրերը մեծարվում են նորակառույց վանատան հյուրասրահում և հրաժեշտ առնում լավագույն տպավորություններով:

Դեպի Երևան վերադարձի ճանապարհի վրա հարգելի հյուրերն այցելում են մաս Գառնիի վերակառուցվող հեթանոսական տաճար:

ԱՅՑ ՀՈԳԵՎՈՐ ԾԵՄԱՐԱՆ

Փետրվարի 8-ին, հինգշաբթի օրը, ժամը 18-ին, դոկտ. **Է. Կ. Բելլի** այցելում է հոգևոր ճեմարան և ներկա լինում իր պատվին կազմակերպված ուսանողական հանդիսությանը:

Դոկտ. **Է. Կ. Բելլի** ընկերակցում էին հայր Կիրիլը և Սերգեյ Գորդենը:

ԽՈՍԿԱԿԱՅԵՐ ՆԱ ԽՈՍԿԱԿԱՅԵՐԻՆ ԱՍՍԵՐ ԱՅՈՒՄՈՒՆԵՐՈՒՄ ԳԵՐԱԿԱՆՈՒՄՈՒՄ ԵՎ ԶԱՌՈՒԹՅՈՒՆ
ՆԱ ԴՅԱՆԱՍԵՐՈՒՄ ԿՈՓԵՐՉՔԻ

Հանդիսությանը ներկա են Մայր Աթոռի միաբանությունը, հոգևոր անմարանի դասախոսական կազմը, վանքի պաշտոնեությունը և այլ հրավիրյալներ:

Հանդիսությունից առաջ դուկ. Է. Կ. Բլեյկը ճամարանի տեսչարանում հանդիպում և զրույց է ունենում դասախոսական կազմի հետ և հետաքրքրվում ուսանողության առօրյայով, ճամարանի ուսումնա-դաստիարակչական ծրագրով:

Այնուհետև որոշյալ ժամին դուկ. Է. Կ. Բլեյկը ծափահարությունների երբոք մոտք է գործում ճամարանի հանդիսության սրահ՝ ընկերակցությամբ տ. Հուսիկ եպս. Սանթրոյանի և իր մնացած ուղեկիցների և դասախոսների:

Հանդիսությունը սկսվում է «ի թիւ» արտասանված հայերեն, անգլերեն և ռուսերեն «Հայր մեր»-ով:

Ապա հոգևոր ճամարանի տեսուչ տ. Հովհաննես քհն. Մարությանը անգլերեն լեզվով բարի գալստյան և ողջույնի խոսք է կարդում, ներկայացնում է համառոտակի հոգևոր ճամարանի պատմությունը և կանգ է առնում մանավանդ Վեհափառ Հայրապետի օրով հոգևոր ճամարանի առաջ դրված քրիստոնեական և հայեցի ուսումնա-դաստիարակչական աշխատանքների վրա, խոսում է ճամարանում սովորող հայրենաբնակ և սփյուռքահայ ուսանողության մասին և հույս է հայտնում, որ ս. Էջմիածնի այս հոգևոր, կրթական հարկի տակ սովորող ուսանողներից ոմանք ապագայում կկատարելագործեն իրենց ուսումը Էկումենիկ կենտրոնում, մոտիկից կծանոթանան այդ կարևոր շարժման կյանքին և առաքելությանը և Աստուծո օրհնությամբ և Հայոց Հայրապետի բարեհաճ կարգադրությամբ կլինեն սպասավորները ու մշակները Տիրոջ այգու մեջ, Էկումենիկ նվիրումով և խանդավառությամբ:

Հոգևոր ճամարանի երգչախումբը, եկեղեցական երաժշտության դասատու Արարատ սրկ. Գալստյանի ղեկավարությամբ, կատարում է «Էջ Միածինն ի Հօրէ», «Գովեա, Երուսաղէմ, զՏէր» և «Որք զարդարեցին» շարականները:

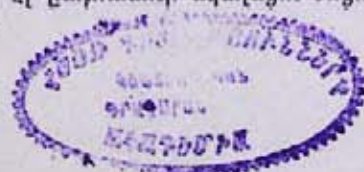
Նույն երգչախումբը, եվրոպական երաժշտության դասատու Խաննեջանի գլխավորությամբ, կատարում է անգլերեն լեզվով ս. Ծննդյան երկու երգեր:

Բ լսարանի ուսանող Վրեժ սրկ. Նաջարյանը, հանուն ուսանողության, անգլերեն լեզվով բարի գալստյան մի ուղերձով ողջունում է ներկաներին՝ դուկ. Է. Կ. Բլեյկին և հարգելի մյուս հյուրերին:

Ա լսարանի ուսանող Վաչե Նալբանդյանը անգլերեն լեզվով արտասանում է սրբ Էդվարդ Դայրի «Մայ մայնդ ը կինգտոմ իզ ֆոր մի» քերթվածը:

Համերգի վերջում, ի պատիվ հյուրերի, ելույթ է ունենում նաև Արարատ սարկավագի ղեկավարությամբ ճամարանի նորակազմ ջազ-նվագախումբը, որը կատարում է «Երևան», «Ալազյազ», «Պոլյուշկա պոլե» և «Յելոու Ռիվեր» երգերը:

Տեսուչ տ. Հովհաննես քհն. Մարությանի հրավերով խոսք է առնում նաև դուկ. Է. Կ. Բլեյկը, որը իր ջերմ շնորհակալությունն ու ուրախությունն է հայտնում՝ հոգևոր ճամարանի դասախոսական կազմի և ուսանողության հետ այս երկրորդ հանդիպման համար, ուսանողություն, որը քիթիական այս հողի վրա, Աստուծո ողորմությամբ և Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ղեկավարության ներքո պատրաստվում է նվիրվելու Աստուծո խոսքի բարոգությանը ոչ միայն հայ ժողովրդի ծոցում, այստեղ՝ Հայաստանում և սփյուռքի հայ եկեղեցիներում, այլև երջանիկ մի օր էլ ընդհանուր եկեղեցու ծոցում, Էկումենիկ ծառայության ճանապարհի վրա:

Դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը հաստատ հույս է հայտնում, որ հոգևոր ճեմարանի այս ուսանողներից ոմանք առիթը կունենան իրենց ուսումը շարունակելու և կատարելագործվելու ժնկում՝ Բոսսեի էկումենիկ ինստիտուտում, ի թիվս 40 այլ ուսանող-ուսանողուհիների, որոնք պատրաստվում են նվիրվելու էկումենիկ քարոզության և առաքելության. Քրիստոսի եկեղեցու փառքի համար։

Հանդիսությունը ավարտվում է խանդավառ մթնոլորտում, խմբովին երգված «Հայր մեր»-ով։

Երեկոյան ժամը 19-ին դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը իր մնայուն ողբերգներով և հոգևոր ճեմարանի մի խումբ դասախոսներով Երևանում, պետական օպերայի դահլիճում, ներկա է լինում «Տրուբադուր»-ի ներկայացմանը։

ԴՈԿՏ. Է. Կ. ԲԼԵՅԿԸ ՀՐԱԺԵԾՑ Է ԱՌՆՈՒՄ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՅ

Փետրվարի 4-ին, ուրբաթ օրը, դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը և նրան ողբեցող հարգելի հյուրերը առավոտյան ժամը 11-ին այցելում են ս. Հովսիսիմեի վանք, ապա Հին Վեհարանի նորաբաց թանգարան և Մայր Աթոռի տպարան։

Ժամը 15-ին Վեհարանում Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի ընդհանուր քարտուղար դոկտ. Է. Կ. Բլեյկի պատվին տրվում է ողջերթի ճաշկերույթ, որին ներկա են նաև բարձրաստիճան հյուրին ընկերակցող հայր Կիրիլը, Սերգեյ Գորդենը, տ. Հուսիկ եպիսկոպոսը և այլ հրավիրյալներ։

Հրաժեշտի ճաշկերույթից հետո Հայոց Հայրապետի և դոկտ. Է. Կ. Բլեյկի միջև տեղի է ունենում վերջին գրույցը, սրտագին և ջերմ մթնոլորտում։

Ժամը 17-ին դոկտ. Է. Կ. Բլեյկը, հայր Կիրիլը և Սերգեյ Գորդենը հրաժեշտ են առնում Վեհափառ Հայրապետից և մեկնում օդանավակայան։

Հանուն Հայոց Հայրապետի Երևանի օդանավակայանում Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի ընդհանուր քարտուղար **դոկտ. Է. Կ. Բլեյկին** և նրան ողբեցող հայր Կիրիլին ու Սերգեյ Գորդենին ճանապարհում են տ. Հուսիկ եպ. Սանթրույանը, տ. Գևորգ վրդ. Սերայդարյանը, դիվանատետ Հ. Առաքելյանը, միջեկեղեցական հարաբերությունների ընդհանուր քարտուղար Պ. Շահբազյանը և Հակոբ սրկ. Գյուկչյանը։

Բարձրաստիճան հյուրին և նրան ընկերակցող անձանց ճանապարհում է նաև ՀՍՍՀ Մինիստրների սովետին առընթեր հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահի տեղակալ Ս. Հովհաննիսյանը։

Էկումենիկ շարժման տարեգրության մեջ մի նոր էջ ևս արձանագրվեց Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի ընդհանուր քարտուղար դոկտ. Է. Կ. Բլեյկի Մայր Աթոռ ս. Էջմիածին կատարած այցելությամբ և էկումենիկ շարժման և հայ եկեղեցու վերաբերյալ մի շարք հարցերով Ամենայն Հայոց Հայրապետի հետ նրա ունեցած ջերմ հանդիպումների և սրտագին գրույցների միջոցով։

